

Zagubieni nad Bugiem

Zwiedzając nasz kraj, nadal można spotkać dzikie tereny, położone na uboczu modnych tras turystycznych, gdzie króluje cisza, spokój, przyroda jest nieskażona przez przemysł, ludzie są bardziej życzliwi w stosunku do siebie i do przyjezdnych, choć niepozbawieni trosk dnia powszedniego. Do takiego obszaru można zaliczyć tereny położone pomiędzy Drohiczyńskiem a Terespołem, mało poznane przez turystów i bardzo rzadko opisywane w przewodnikach turystycznych. Wybierając się w te okolice, turysta musi się liczyć z wieloma niedogodnościami takimi jak uboga baza gastronomiczna, zły jakości drogi najczęściej „kocie łby” lub piaszczyste, żwirowe z dołami i koleinami. Jednak te niedogodności zostaną zrekomensowane z nawiązką przez piękne krajobrazy – szczególnie te położone w pobliżu Bugu, wyspy, mielizny, wysokie skarpy i malownicze starorzecza nazywane przez miejscową ludność bużyskami. Płynąc tratwą lub kajakiem możemy podziwiać piękne starorzecza, krajobrazy oraz bociany, czaple, bobry i wiele innych gatunków zwierząt, które na Podlasiu nie są jeszcze rzadkością. Nadbużańskie wsie są miejscami, gdzie można dobrze wypocząć, pospacerować, odetchnąć świeżym powietrzem z dala od zgiełku i wielkich zakładów przemysłowych; obejrzeć stare chaty pamiętające przełom XIX i XX wieku, a przede wszystkim stare, drewniane cerkwie prawosławne otoczone zielenią, całkowicie odmienne od ogólnie znanych obiektów sakralnych.

Koszt wyprawy 830zł.

Program wyprawy: 19-26.05.2012

Dzień pierwszy - 19.05/sobota

- Wyjazd z Torunia godz.8:00 do Zabuzza
Do przejechania mamy 358 km. (6 godz. jazdy). Na miejscu będziemy około 14:00.
- Na trasie obiad.
Noclegi:

Gospodarstwo agroturystyczne Elżbieta i Wiesław JAKONIUK

Zabuże 41

08-221 Hołowczyce Gmina: Sarnaki

Nad Bugiem

tel: 083 359-88-29, GSM: 604138760

e-mail: rolawj@poczta.onet.pl

<http://www.wczasyzabuze.superturystyka.pl/>

- Rozlokowanie się.
- zwiedzanie okolicy (można przejechać się bryczką po okolicy, rowery, piesza wędrownia)
- Wieczorem wieczorek integracyjny przy uroczystej kolacji przygotowanej przez gospodynię.

Dzień drugi – 20.05/ niedziela

- Śniadanie
- Wyprawa rowerowa lub piesza do przeprawy promowej przez Bug i do Mielnika.
- Zwiedzamy Mielnik
- Góra Zamkowa z ruinami kaplicy św. Aleksandra
- ruiny kościoła zamkowego z XV wieku
- cerkiew w Mielniku z 1825 roku

W Mielniku w pobliżu Góry Zamkowej, otoczona zielenią, znajduje się jedyna na tym terenie murowana cerkiew z 1825 roku p.w. Narodzenia Bogarodzicy. Cecha charakterystyczna tej cerkwi to pięć kształtnych kopuł oraz bardzo bogato wyposażone wnętrze. Spośród wszystkich opisanych cerkwi w tej można podziwiać piękny zbiór ikon, malowane na ścianach obrazy religijne.

- drewniana cerkiew cmentarna z 1777 roku

Wychodząc z cerkwi i patrząc w kierunku przepływającego w dole Bugu zauważymy cmentarz prawosławny z drewnianą kaplicą p.w. Opieki Matki Bożej z 1777r. Wszyscy zainteresowani historią prawosławia i cerkwi mielnickiej powinni poszukać popa, mieszkającego nieopodal, który odpowie na wszystkie nasze pytania, nawet te bardzo trudne.

- kościół w Mielniku z 1912 roku
- synagoga (obecnie galeria "Vava") z I połowy XIX wieku
- grodzisko w Mielniku
- kopalnia kredy w Mielniku, skamieliny dawnego morza
- rezerwat przyrody "Uszeście"
- Wracamy promem do Zabuża
- Obiad
- Czas wolny
- Ognisko z kiełbaskami
-

Dzień trzeci– 21.05/ poniedziałek

- Śniadanie
- **A)Spływ tratwami po Bugu (organizują gospodarze)**
Gospodarz podwozi nas do Klepaczewa, skąd tratwami płyniemy do Zabuża (4km. spływu – czas ok.1,2godz.), następnie można to połączyć z drugą atrakcją, wsiadamy na stateczek i płyniemy do Klepaczewa a stamtąd wracamy bryczkami. (czas trwania 2,5h).

- Obiadokolacja
- Czas wolny

Dzień czwarty – 22.05/ wtorek

Zabuże – Chybów – Chlebczyn – Grabarka – Telatycze – Werpól – Zubacze – Klukowicze – Tokary – Koterka – Zabuże.... 140km.

- Śniadanie

Szlakiem cerkwi

a) Św. Góra Grabarka
 Chcąc zobaczyć cerkiew, która ma trochę prawosławie – religię ludności tu zamieszkującej i panującą na tych terenach od wielu wieków - zacznijmy nasze zwiedzanie od centrum prawosławia w Polsce – Grabarki. Główne prawosławne sanktuarium w Polsce, zwane prawosławną Częstochową. Na wzgórzu znajduje się cerkiew, zbudowana w pobliskim Mielniku w XVII-XVIII w., przeniesiona do Grabarki w drugiej połowie XIX w., rozbudowana o kruchtę i wieżę (1884-1895), spalona w 1990 i odbudowana (znajdowały się w niej freski J. Nowosielskiego i A. Stalony-Dobrzańskiego). Chodząc wokół cerkwi zobaczymy robiący niesamowite wrażenie „las” dużych i małych krzyży, przyniesionych przez pielgrzymów, na których to wypisane są prośby o uzdrowienie chorych.

Pątnicy przybywający tłumnie do Grabarki 19 sierpnia, w Dniu Spasa, pierwsze kroki kierują ku cudownemu źródelku. Specjalnie na tę okazję uszytymi płóciennymi chusteczkami obmywają chore miejsca w nadziei na uzdrowienie. Chusteczki zostawiają na brzegu strumyka, a sami, niosąc krzyże wotywnie, często na kolanach udają się na wzgórze, gdzie stoi cerkiew pw. Przemienienia Pańskiego. Jak głosi tradycja, w 1710 r. w czasie zarazy dziesiątkującej ludność Podlasia mieszkańcy Siemiatycz zostało objawione, że życie może uratować jedynie udając się do uroczyska Sumieńszczyzna w pobliżu **Świętej Góry Grabarki**.

Latem 1710 r. zebrano się tu około 10 tys. ludzi, którzy rzeczywiście zostali ocaleni od zarazy. W podzięce wzniesli na wzgórzu drewnianą kaplicę, a miejsce to stało się ośrodkiem kultu i celem pielgrzymek ludności prawosławnej. Z czasem na miejscu kaplicy stanęła cerkiew, którą otacza las krzyży, przyniesionych tu przez pielgrzymów w najróżniejszych intencjach. Są tu krzyże drewniane, metalowe, kamienne, od zupełnie małych po ogromne, od prostych po wyszukane w formie, bogato zdobione. Krzyże stojące najbliżej cerkwi noszą ślady pożaru, który w 1990 r. strawił drewnianą cerkiew. Ocalała z pożogi wojennej, niestety nie oparła się podpalaczowi. Na jej miejscu zbudowano nową cerkiew - murowaną, którą oszalowano drewnem, by jak najbardziej przypominała dawną świątynię. Stanowi atrakcję turystyczną Podlasia, którą warto zobaczyć, przyjeżdżając tu na weekend. W Grabarce znajduje się **żeński klasztor prawosławny św. św. Marty i Marii**.

b) Telatycze

Telatycze – cerkiew cmentarna św. Kosmy i Damiana (1903)

c) Werpól

Anusin - Werpól – dawna cerkiew parafialna

Werpól – stare budownictwo

d) Klukowicze

Klukowicze - Wieś założona w XVI w. Wymieniana w 1499r. jako własność ruskiego rodu Bukraba-Klukowickich.

Warte obejrzenia są pozostałości zespołu dworskiego (niegdyś Ponikwickich) z XIX w. drewniany dwór, kamienny spichlerz i obora oraz park podworski. Dwór drewniany zbudowany w drugiej połowie XIXw. na planie litery L , z dwoma małymi ganeczkami i podcieniami wspartymi na trzech kolumnach , boniowane narożniki.

e)Zubacze

Po około półgodzinnej podróży, dojeżdżamy do wsi Zubacze. Praktycznie w centralnym punkcie wsi znajduje się ładna drewniana cerkiew p.w. Opieki Matki Bożej z 1896 roku, pomalowana na kolor brązowy. Uwagę zwraca duża dzwonnica, jak wynika z informacji uzyskanych od miejscowego popa, pochodzi również z tego roku, co cerkiew.

Zubacze - *Wieś założona w XV wieku przez bojarski ród Tur-Zubackich. W dokumencie z 1580r. Zubacze są określane jako miasteczko. Być może istotnie posiadały wówczas prawa miejskie , jednak nigdy nie powstał tu znaczący ośrodek. Z czasem przeszła w ręce Andrzeja Wojny. W XVII i XVIII wieku należała do dóbr Sapiehów. Od 1862 jej właścicielem jest Tytus Pusłowski.*

Cerkiew pod wezw. Opieki Matki Bożej z 1895r.

Pod koniec XIX w. 20 listopada 1895 r. z niewiadomej przyczyny spaliła się drewniana parafialna cerkiew z jej wyposażeniem. Obecną cerkiew p.w. Opieki Matki Bożej wzniesiono w 1895 roku po pożarze starej a poświęcono 1 października 1896 r.

W 1969 r. w wyniku wyładowań atmosferycznych, cerkiew cmentarna pw. Św. Mikołaja Cudotwórcy została doszczętnie spalona. Na jej miejscu w 1978 r. wzniesiono nową murowaną z białej cegły. Kapitałny remont cerkwi pod wezw. Opieki Matki Bożej przeprowadzono w 1984 r. Obok cerkwi znajduje się oddzielnie stojąca dzwonnica oraz

Zubacze – cerkiew p.w. Opieki matki Bożej

Po obejrzeniu cerkwi, wsiadamy do samochodu i powoli jedziemy przez Zubacze w kierunku Połowców, wypatrując po lewej stronie muru cmentarnego, znajdującego się w znacznej odległości od drogi biegnącej przez wieś. Po skręceniu w lewo w drogę prowadzącą do cmentarza prawosławnego i dojechaniu do jego bramy zostawiamy pojazd. Cmentarz prawosławny w Zubaczach, położony na piaskowej wydmie na północnym skraju wsi, wśród starych sosen jest niezwykle. Nagrobki pomalowane są na różne kolory: białe, zielone, niebieskie, a nawet różowe. Urody dodają im kwiaty zdobiące niemal każdy grób. Dzięki temu to z natury smutne miejsce wydaje się być pogodne.

„Kolorowy cmentarz” w Zubaczach

Z miejscowości Zubacze wracamy tą samą drogą aż do Klukowicz i dalej na południe do Tokar.

f) Tokary

Obecny drewniany kościół w Tokarach w stylu narodowym (synteza architektury Małopolski i Podkarpacia) został wzniesiony w latach 1934-1935, według wcześniejszego projektu krakowskiego architekta Wincentego Wdowiszewskiego (1849-1906). Jego budowę kierował ks. Mieczysław Kasprowicz (ur. 1904), ówczesny proboszcz (1933-1939). Konsekracja świątyni odbyła się 13 czerwca 1935 roku, w czasie wizytacji kanonicznej ks. Kazimierza Bukraby (1885-1946), biskupa pińskiego (1932-1946).

W czasie ostatniej wojny kościół szczęśliwie ocalał, chociaż wieś Tokary została podzielona w 1945 roku granicą państwową.

W czasie proboszczowania ks. Zenona Bobla (prob. 1992-1995) i ks. mgr. Józefa P. Poskrobko (prob. 1995-1998) został przeprowadzony gruntowny remont kościoła, a dach pokryto blachą miedzianą.

Kościół w Tokarach

Blisko Tokar, na granicy z Białorusią na leśnej polanie leży cerkiew Koterka. Zostawiamy samochód u właściciela pobliskiego gospodarstwa i po około 2 kilometrowej wędrówce docieramy do szlabanu granicznego. Przy szlabanie skręcamy w lewo, w leśną dróżkę i po przejściu paru metrów ujrzymy ogrodzenie drewnianej cerkiewki w kolorze niebieskim z trzema złocistymi kopułami, szczególnie pięknie wyglądającej w promieniach słonecznych.

Cerkiew ta powstała na miejscu objawienia się Matki Boskiej mieszkance pobliskiej wsi w dniu Św. Trójcy w roku 1852r. Obok świątyni znajduje się studzienka ze źródlaną wodą przykryta daszkiem w kolorze niebieskim. Przyjeżdżając tu w zwykły dzień zastaniemy panującą niczym niezmaconą ciszę. Warto jednak przybyć w czerwcu w dniu święta Św. Trójcy, gdy odbywa się odpust. Wówczas możemy obserwować ludzi uczestniczących w obrzędzie liturgicznym, pijących cudowną wodę oraz przemysławających nią chore miejsca. W dniu tym zostaje otwarta granica, aby wszyscy chętni z obu stron mogli wziąć udział w nabożeństwie.

- Po obejrzeniu cerkwi wracamy do miejsca pozostawienia pojazdu i dalej jedziemy do Zabuja.
- Obiadokolacja

Dzień piaty – 23.05/ środa

- Śniadanie
- Czas spędzany aktywnie, rowery, piesze wędrówki.
- Możemy iść **czerwonym Nadbużańskim Szlakiem Przyjaźni z Zabuja do Mierzwic Starych (8,5km.)**
- lub jechać rowerami **Nadbużańskim Szlakiem Rowerowym – znakowany na niebiesko** – biegnie równoległe do Nadbużańskiego szlaku przyjaźni, ale prowadzi po drogach asfaltowych.
- Obiad
- Czas wolny
- Ognisko z kiełbaskami.

Dzień szósty – 24.05/ czwartek

Zabuże - Stare Hołowczyce (6,6km. od Zabuja)- Chybów(9,9km. od Zabuja) – Chlebczyn(12,9m. od Zabuja) – Drohiczyn – Zabuze...72km.

- Śniadanie
- jedziemy do Drohiczyzna po drodze zwiedzając kilka miejscowości.
- **Hołowczyce Stare** - wieś królewska założona przed 1540 r. Przykłady budownictwa ludowego, drewniany wiatrak-koźlak z początku XX w. W osadzie znajduje się najwyższe wzniesienie w parku krajobrazowym o wysokości 190,6 m n.p.m.
b) Chybów - wieś założona w XV w., przykłady budownictwa ludowego, m.in. drewniane wiatraki-koźlaki. (10km. na NE od Zabuja)

c) Chlebczyn - wieś i folwark założone przed 1786 r. W miejscowości znajdują się przykłady budownictwa ludowego, w tym **drewniany wiatrak koźlak z k. XIX w.** (13km. na NE od Zabuża)

- **Drohiczyn**

Wśród zabudowy przy rynku wyróżnia się ładna barokowa elewacja **kościół pofranciszkańskiego**. Pierwsza świątynia wraz z klasztorem została ufundowana w 1409 r. przez wielkiego księcia Witolda. Dzisiejszy wygląd kościół uzyskał na przełomie XVII i XVIII w. Franciszkanie zostali usunięci przez władze carskie po powstaniu listopadowym. Po powstaniu styczniowym w budynkach klasztornych urządzono koszary, a później gimnazjum im. Józefa Ignacego Kraszewskiego, wychowanka drohiczynskich szkół.

Przy skarpie nad rzeką wznosi się dawny kościół i klasztor Jezuitów wraz z Collegium Nobilium. Kościół katedralny św. Trójcy powstał na miejscu wcześniejszej fary ufundowanej przez Jagiełłę w 1386 r. Tu odbywały się sejmiki wojewódzkie i ziemskie szlachty podlaskiej.

- klasztor - Drohiczyn

W klasztorze mieści się Wyższe Seminarium Duchowne, a dawne kolegium zajmuje kuria biskupia, która rezyduje w Drohiczynie od czasów II wojny światowej. Budowle otoczone starymi drzewami najładniej prezentują się z drugiego brzegu rzeki. **Kościół Wszystkich Świętych**, na zachód od rynku, przy ul. Mickiewicza, wyróżnia się jedną z najpiękniejszych rokokowych fasad w Polsce. Kościół i klasztor Benedyktynek ufundowano w 1560 r. z inicjatywy wojewody podlaskiego Wojciecha Niemiry. Obecna świątynia powstała w latach 1734-1738 z fundacji Wiktoryna Kuczyńskiego, wojewody podlaskiego i kasztelana drohiczynskiego. W 1854 r. władze carskie zamknęły kościół i klasztor. Świątynia uległa dewastacji. Odrestaurowano ją w dopiero w latach 1944-1947, ale oryginalne wyposażenie zostało bezpowrotnie utracone.

W latach międzywojennych 30% mieszkańców Drohiczyna stanowili Żydzi. Miejscowy **kirkut** rozciąga się ok. 1,5 km na wschód od miasta, w lesie na nadbużańskiej skarpie.

Warto przeprowić się na drugi brzeg Bugu, aby zobaczyć najpiękniejszą panoramę Drohiczyna. Droga do przystani promowej biegnie w dół wzdłuż ogrodzenia dawnego klasztoru Jezuitów.

CERKIEW p.w. św. Mikołaja Cudotwórcy. Wzniesiona w 1792 r. jako cerkiew greko-katolicka przy klasztorze bazylianów, przebudowana w 1848 r. na prawosławną. W czasie II wojny światowej bolszewicy urządzili w niej rzeźnię. We wnętrzu zwraca uwagę bogaty ikonostas z XIX w. pokryty neorenesansowymi obrazami pochodzącymi z cerkwi w Bielsku Podlaskim. Wnętrze prawosławnej świątyni pokrywają od 1985 r. malowidła greckiego artysty Sotyrysa Pantopulosa z Krakowa. Turystę zachwycą: Ikony Matki Bożej, Zesłania Ducha świętego z 1668 r. oraz pochodząca z końca XVII stulecia ikona św. Mikołaja Cudotwórcy

- Powrót

- Czas wolny
- Obiadokolacja

Dzień siódmy – 25.05/ piątek

Zabuże – Klepaczew(1,8km.) – Serpelice (4,5km. od Zabuża)– Borsuki(9,0km. od Zabuża)– Gnojno(13,0km. od Zabuża) – Stary Bubel (16,3km. od Zabuża)– Zabuże...33km.

- Śniadanie
- Wyprawa rowerami lub pieszo na zwiedzanie starych wsi:

*a) **Klepaczew** - wieś kościelna założona przed 1576 r. Obecnie miejscowość wypoczynkowa z licznymi przykładami budownictwa ludowego. W osadzie największa w powiecie bialskim lipa pomnikowa o obwodzie 558 cm.*

*b) **Serpelice** - wieś królewska założona przed 1551 r. u podnóża zbocza doliny Bugu. Miejscowość wypoczynkowa ze specyficznym mikroklimatem, z rozbudowaną bazą noclegową i kąpieliskową. Przykłady budownictwa ludowego. Okolice szczególnie urozmaicone krajobrazowo, z licznymi wąwozami. Z drogi dojazdowej do Horoszek malowniczy widok na dolinę Bugu i wieś.(4,5km. na S os Zabuża)*

*c) **Borsuki** - wieś królewska założona na przełomie XIII i XIV w.*

Znaleziska archeologiczne od mezolitu do wczesnego średniowiecza. Przykłady budownictwa ludowego. Liczne stare lipy drobnolistne. Dwór Zaścianek. (9,0km. na S od Zabuża)

*d) **Gnojno** - wieś powstała w XIV w. Dawna murowana cerkiew prawosławna wzniesiona w 1875 r. Cmentarz grekokatolicki założony na pocz XX w. Przykłady dawnej drewnianej zabudowy mieszkalnej i gospodarczej. Ze wzgórz położonych tuż za wsią rozciąga się rozległy widok na nadbużańskie łąki i położony na drugim brzegu rzeki Niemirow.(13km. na S od Zabuża)*

Atutem Gnojna jest 30 metrowa skarpa, z której roztacza się jeden z najpiękniejszych widoków na nadbużańskie łąki. Ta wieś istnieje już ponad 500 lat i od samego początku była miejscem przepraw przez kapryśną rzekę. Tak jest do dzisiaj, w pobliżu mamy prom łączący Gnojno z Niemirowem. W dawnych czasach w Gnojnie mieścił się skład towarów spławianych Bugiem. Najczęściej było to zboże wędrujące do Gdańska. Kościół Sw. Antoniego Padewskiego z początku był cerkwią zbudowaną w typowym dla cerkiewnej architektury sakralnej 2. poł. XIX w. stylu bizantyjskim. Po pierwszej wojnie ta murowana budowla stała się kościołem katolickim. Warto wiedzieć, że z Gnojna pochodził

znany aktor –Wacław Kowalski (niezapomniany Pawlak z „Samych Swoich” oraz gospodarz Popiołek z „Domu”). Najstarsi miejscowi jeszcze go pamiętają. Był tuż przed wojną wiejskim nauczycielem. Za okupacji Niemcy chcieli go zaaresztować, ale w niezwykle sprytny i dowcipny sposób im uciekł. Po wojnie Pan Kowalski rzadko do Gnojna przyjeżdżał, pod koniec życia już wcale. Ponoć bardzo ładnie grał na skrzypcach.

e)**Stary Bubel** - wieś książęca założona na przełomie XIII i XIV w., centrum osadnicze z epoki brązu, wczesnej epoki żelaza, okresu rzymskiego i wczesnego średniowiecza. Na krańcu osady drewniana cerkiew unicka z 1740 r., w pobliżu świątyni drewniana dzwonnica z XVIII w. W miejscowości dawne tradycyjne domy wiejskie. Obejrzeć tu można ciekawą panoramę doliny rzeki Bug z widokiem na przygraniczne tereny Białorusi. Na pobliskich starorzeczach Bugu występują liczne stanowiska ptaków wodnych. W osadzie rosną dwa pomnikowe wiązy szypułkowe. (16,5km. na S od Zabuża)

- Uroczysta obiadokolacja + zespół ludowy (tańce, hulanki, swawola!!!)

Dzień ósmy – 26.05/ sobota

- Śniadanie
- Pakowanie i ruszamy w drogę powrotną
- Na trasie obiad.